

JUDr. Pavel Blažek, Ph.D.
MINISTR SPRAVEDLNOSTI ČR

Praha 22. února 2023
č. j. MSP-385/2020-ODKA-SPZ/5
Počet listů: 2
Přílohy: 2

**Nejvyšší soud
Burešova 20
657 37 Brno**

Obviněný P.M., (...) - stížnost pro porušení zákona

Přílohy:

- trestní spis Okresního soudu v Teplicích, sp. zn. 2 T 31/2019
- trestní spis Okresního soudu v Karlových Varech, sp. zn. 1 T 132/2019

Podle § 266 odst. 1, 2 zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), podávám ve prospěch obviněného P.M., (...)

stížnost pro porušení zákona

proti pravomocnému trestnímu příkazu Okresního soudu v Teplicích ze dne 12.3.2019, č. j. 2 T 31/2019-92.

Napadené rozhodnutí

- 1 Trestním příkazem Okresního soudu v Teplicích ze dne 12.3.2019, č. j. 2 T 31/2019-92, byl obviněný P.M. uznán vinným přečinem zanedbání povinné výživy podle § 196 odst. 1 trestního zákoníku, kterého se dopustil tím způsobem, že

od 4.5.2018 do 28.1.2019, v místě bydliště v okrese D., ani jinde, úmyslně nepřispíval na výživu svých nezl. synů D.T. (...) a J.T. (...), ačkoliv o této povinnosti věděl a nebyly zjištěny žádné skutečnosti, které by obviněnému objektivně bránily v plnění vyživovací povinnosti a výše výživného byla stanovena rozsudkem Okresního soudu v Teplicích ze dne 23.10.2015, č.j. 14 Nc 1319/2015-31, který nabyl právní moci dne 24.11.2015, ve výši 1 500 Kč měsíčně na každé

z dětí, splatných vždy do každého 15. dne v měsíci předem k rukám matky A.T. , (...) a k jejím rukám tak dluží částku ve výši 24 000 Kč.

- 2 Za uvedenou trestnou činnost byl obviněnému podle § 196 odst. 1 trestního zákoníku s přihlédnutím k § 314e odst. 2 trestního řádu uložen trest odnětí svobody v trvání 10 měsíců, jehož výkon byl podle § 81 odst. 1 a § 82 odst. 1 trestního zákoníku podmíněně odložen na zkušební dobu 3 roků. Podle § 82 odst. 2 a § 196a trestního zákoníku bylo dále obviněnému uloženo, aby ve lhůtě podmíněného odsouzení, podle svých sil, výdělkových možností a schopností, uhradil dlužné výživné a řádně platil běžné výživné a dále, aby se ve stejné lhůtě zdržel řízení motorových vozidel.
- 3 Trestní příkaz nabyt právní moci dne 28.5.2019.

Právní posouzení

Relevantní právní úprava

- 4 Podle § 82 odst. 2 trestního zákoníku, ve znění účinném do 31.12.2021, nyní dle § 82 odst. 3 trestního zákoníku, může soud podmíněně odsouzenému uložit přiměřená omezení a přiměřené povinnosti uvedené v § 48 odst. 4 směřující k tomu, aby vedl řádný život; zpravidla mu též uloží, aby podle svých sil nahradil škodu nebo odčinil nemajetkovou újmu, kterou trestným činem způsobil, nebo aby vydal bezdůvodné obohacení získané trestným činem.
- 5 Podle § 196a trestního zákoníku může soud pachateli trestného činu zanedbání povinné výživy (§196) uložit jako přiměřené omezení a přiměřené povinnosti uvedené v § 48 odst. 4 i přiměřené omezení, aby se zdržel řízení motorových vozidel. Toto přiměřené omezení soud uloží zejména tehdy, je-li důvodná obava, že povinnost uhradit dlužné výživné bude mařena nebo ztěžována.

Posouzení předmětné věci

- 6 Výše citovaným trestním příkazem Okresního soudu v Teplicích, vydaným dne 12.3.2019, pod č.j. 2 T 31/2019-92, byl obviněný P.M. odsouzen pro přečin zanedbání povinné výživy dle § 196 odst. 1 trestního zákoníku, za což mu bylo, s odkazem na ustanovení § 82 odst. 2 a § 196a trestního zákoníku, mimo jiné uloženo omezení spočívající ve zdržení se řízení motorových vozidel na dobu 3 let, tj. ve lhůtě shodné se lhůtou zkušební doby podmíněného odsouzení k trestu odnětí svobody v trvání 10 měsíců. Vzhledem k okamžiku nabytí právní moci trestního příkazu lze počátek běhu obou těchto lhůt stanovit ke dni 28.5.2019, konec pak ke dni 28.5.2022.
- 7 Z obsahu spisového materiálu je dále zřejmé, že obviněný byl od 3.8.2017 do 28.2.2018 zaměstnán u společnosti K.G. CZ jako řidič nákladního automobilu. Daný pracovní poměr skončil uplynutím doby určité. Zaměstnavatelem byl hodnocen jako bezproblémový a velmi zkušený zaměstnanec s aktivním plněním povinností, bez neomluvené absence. Problematické bylo pouze jeho jednání s lidmi. Následně obviněný uzavřel pracovní smlouvu na dobu určitou od 21.1.2019 do 31.3.2020 se společností G. s.r.o., na pozici řidiče těžké dopravy. Také tímto zaměstnavatelem byl hodnocen kladně, jako spolehlivý zaměstnanec. Ačkoliv pracovní smlouva byla sjednána na dobu určitou, počítal zaměstnavatel s jejím automatickým prodloužením na dobu neurčitou. V tomto ohledu je tedy možno učinit závěr, že si obviněný pro úhradu svých životních nákladů opatroval finanční prostředky činností, k níž je zapotřebí řidičského oprávnění.

- 8 Hlavním smyslem a účelem právní úpravy § 196 trestního zákoníku je zajištění výživy či zaopatření oprávněných osob mimo jiné tím, aby si pachatel osvojil plnění vyživovací povinnosti. Prvořadou prioritou řešení narušených společenských vztahů je řádné plnění vyživovací povinnosti, nikoli případná sankce. Jedním z hledisek, k nimž má soud přihlídnout při své rozhodovací činnosti o druhu a výši trestu, má proto být právě zajištění zákonné vyživovací povinnosti. Proto také, s ohledem na specifika každého případu, má být zpravidla ukládán takový druh trestu, který mu v zajištění jeho alimentární povinnosti nebrání. Nadto, s odkazem na znění § 38 odst. 3 trestního zákoníku, má soud při volbě trestních sankcí přihlídnout i k právem chráněným zájmům osob poškozených trestným činem.
- 9 Na předestřené zásady pak navazuje ustanovení § 196a trestního zákoníku. Jeho smyslem je sice na jednu stranu zesílení tlaku na pachatele trestného činu zanedbání povinné výživy za účelem dobrovolného splnění zákonné alimentární povinnosti, a to prostřednictvím možnosti uložení přiměřeného omezení spočívajícího ve zdržení se řízení motorových vozidel, avšak na stranu druhou nemá jít dané omezení na úkor výdělkových možností pachatele. Tato okolnost je ostatně patrná i ze samotného znění § 196a, které užití v něm koncipovaného zdržení se řízení motorových vozidel váže na existenci důvodné obavy, že povinnost uhradit dlužné výživné bude mařena nebo ztěžována. Omezením výdělkových možností pachatele či dokonce jejich znemožněním by totiž nastala situace, při níž by došlo k ohrožení jeho schopnosti řádně dostát svým zákonným povinnostem, včetně zákonné vyživovací povinnosti.
- 10 Po přezkoumání spisového materiálu lze konstatovat, že v případě obviněného P.M. k takovému ohrožení reálně došlo. Pakliže byl v době vyhlášení trestního příkazu, jakož i v následujícím období zaměstnán na pozici řidiče nákladní dopravy, byl uloženým omezením připraven o jediný či alespoň rozhodující zdroj příjmů, čímž mu bylo fakticky znemožněno řádně hradit výživné na své dva nezletilé syny v souhrnné měsíční výši 3 000 Kč. Daná skutečnost je nejen v rozporu s účelem právní úpravy § 196 trestního zákoníku, ale i v přímém rozporu s další soudem uloženou přiměřenou povinností, která mu ukládá, aby ve lhůtě podmíněného odsouzení podle svých sil, výdělkových možností a schopností uhradil dlužné výživné a řádně platil běžné výživné. Uložení přiměřeného omezení podle § 196a trestního zákoníku tak paradoxně vyvolalo důvodnou obavu, že povinnost zaplatit dlužné výživné, jakož i pravidelně hradit v budoucnu splatné výživné, bude tímto krokem značně ztížena či dokonce zcela zmařena.
- 11 Nad rámec právě uvedeného nutno zmínit, že uložení přiměřeného omezení podle § 196a trestního zákoníku (ačkoliv od něj bylo dne 9.9.2019, usnesením č.j. 2 T 31/2019-112, pravomocným ode dne 14.9.2019, upuštěno) mělo rovněž za následek odsouzení obviněného trestním příkazem Okresního soudu v Karlových Varech ze dne 24.9.2019, č.j. 1 T 132/2019-35, pro přečin maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání podle § 337 odst. 1 písm. a) trestního zákoníku, jehož se měl dopustit (zkráceně uvedeno) dne 22.8.2019, kdy po silnici z K. v. na D. řídil osobní motorové vozidlo, a to přesto, že mu trestním příkazem Okresního soudu v Teplicích ze dne 12.3.2019, č. j. 2 T 31/2019-92, bylo uloženo omezení spočívající ve zdržení se řízení motorových vozidel na dobu 3 let. V důsledku tohoto odsouzení Okresním soudem v Karlových Varech tak obviněnému hrozí, že Okresní soud v Teplicích ve věci sp. zn. 2 T 31/2019, s odkazem na ustanovení § 83 odst. 1 trestního zákoníku, rozhodne o výkonu trestu odnětí svobody v trvání 10 měsíců.
- 12 Jsou-li vzaty do úvahy veškeré právě rozvedené skutečnosti, nelze jinak než konstatovat, že trestní příkaz Okresního soudu v Teplicích ze dne 12.3.2019, č.j. 2 T 31/2019-92, nemůže ve

svém výroku o trestu obstat a je excesivní, neboť byl zjevně učiněn na podkladě nezákonné aplikace ustanovení § 196a trestního zákoníku, stanovujícího podmínky, za nichž lze uložit přiměřené omezení spočívající ve zdržení se řízení motorových vozidel.

Návrh

13 S ohledem na výše uvedené si dovoluji Nejvyššímu soudu navrhnout, aby:

- 1) Podle § 268 odst. 2 trestního řádu vyslovil, že trestním příkazem Okresního soudu v Teplicích ze dne 12.3.2019, č.j. 2 T 31/2019-92, byl porušen zákon v neprospěch obviněného P.M., (...) a to v ustanovení § 196a trestního zákoníku;
- 2) podle § 269 odst. 2 trestního řádu zrušil trestní příkaz Okresního soudu v Teplicích ze dne 12.3.2019, č.j. 2 T 31/2019-92, ve výroku o trestu, jakož i další rozhodnutí na zrušené rozhodnutí obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu;
- 3) podle § 270 odst. 1 trestního řádu přikázal Okresnímu soudu v Teplicích, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl, případně postupoval podle § 271 odst. 1 trestního řádu.

Na vědomí:

- Nejvyšší státní zastupitelství
- Krajské státní zastupitelství v Ústí nad Labem, k č.j. 1 KZZ 14/2020-18
- V kopii:
Vážený pan P.M.,
(...)